

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI TIMIȘOARA

PROCES-VERBAL
PRIVIND
DEZBATEREA PUBLICĂ
DIN 19 FEBRUARIE 2009

La dezbaterea publică desfășurată în data de 19 februarie 2009, în Sala de Consiliu a Primăriei Municipiului Timișoara, au participat dl. viceprimar Adrian Orza, „Comisia de Cultura a Consiliului Local Municipiului Timișoara, director Direcția Comunicare Violeta Mihalache, mass-media locală, membrii ai Uniunii Plastice Timișoara, istorici, scriitori, cetățeni. La dezbateri au participat circa 30 de persoane. Întâlnirea s-a desfășurat pe parcursul unei ore, începând cu ora 14.

Ordinea de zi

1. Proiect de hotărâre privind conferirea unei identități culturale, artistice, turistice și educative Timișoarei prin crearea în Parcul Central a unei Aleei a Personalităților

.....
Violeta Mihalache, director Direcția Comunicare: putem să începem să discutăm propunerile pe care municipalitatea le-a înaintat spre opinia publică. Este un proiect despre care s-a vorbit foarte mult în ultimele zile și anume realizarea unei Aleei a Personalităților în Timișoara. Locația propusă de noi este Parcul Central din Timișoara. Am să dau cuvântul d-nului viceprimar Adrian Orza

Viceprimar Adrian Orza :- prezentarea proiectului de hotărâre:

O comunitate dincolo de infrastructură are nevoi de spiritualitate și de istorie. Există un anumit tip de mentalitate care s-a dezvoltat în ultimii ani, spun asta deoarece atunci când venim cu o idee, un proiect, se spune că nu trebuie să faceți asta că sunt alte priorități. Dorința noastră așa cum am spus este de a aduce comunității noastre timișorene o etichetă, de oamenii care au reprezentat și au făcut ceva pentru acest oraș, pentru Banat. Trebuie să începem prin a-i cunoaște pe acești oameni care au făcut ceva pentru acest oraș. Avem nevoie de aceste modele, avem nevoie să îi cunoaștem, pe acești oameni care au introdus tramvaiul în Timișoara, care au făcut canalizarea, care au reprezentat ceva în momente de conjunctură politică importantă pentru țara noastră și pentru această zonă. Fără să le aducem un omagiu nu ne putem numi comunitate și localitate și nu cred că își dorește nimeni să fim o localitate a acestei țări, ci ne dorim să fim un oraș așa cum ne-am obișnuit, un oraș care are ceva de spus și care contează. Drept urmare dincolo de multitudinea de proiecte care ar putea contribui la ceea ce am spus această alee a personalităților e una din ideile care se pot face. Ne-am gândit la Parcul Central pentru că este o zonă în primul rând centrală și pentru că ne-am consultat cu arhitecți, cu Uniunea Artiștilor Plastici, locația ar fi potrivită pentru amplasarea busturilor personalităților, pe care suntem chemați cu toți să le punem într-o ordine a importanței lor. Dincolo de nevoia de a avea aceste busturi, noi nu dorim să facem busturi anost pe lângă care să trecem și să nu spună nimic. Ne dorim ca să existe o proiectie a lor în opinia publică, să nu fie doar un text sau un nume data nașterii data

decesului, ci sa fie si un text insotitor care pentru privitori, cetatenii orasului sa devina interesant de aflat. Am pus pe site-ul primariei o serie de nume, 53 de personalitati cu date despre fiecare. Timisoara are oameni de valoare doar ca nu au fost promovati, nu s-a scris despre ei in cartile de istorie. Noi am dori ca dupa ce vom consulta opinia publica si evident specialistii care au legatura cu domeniul istoric, academicieni sa nu facem o imagine asupra acestei liste, dupa care o vom supune la vot in Consiliul Local si in masura fondurilor care se vor aloca, artisti plastici timisoreni sa vina si ei cu lista de sculptori care vor efectua aceste lucrari. Ne dorim ca numele artistului sa dea o valoare acestor lucrari. Scopul acestei intalniri nu sunt datele tehnice, dimensiunea statui, nu materialul din care se realizeaza, acesta este apanajul strict al artistilor plastici, ci sa aflam care sunt personalitatile care trebuie sa se regaseasca intr-o astfel de lista, intr-o astfel de alee a personalitatilor. Acesta este scopul audierii publice. Va multumesc si va invit sa preluati cuvantul.

Ioan Hategan, academician Academia Romana: Am mai discutat pe aceasta tema si cu istorici timisoreni si banateni. Fiecare dintre noi am mai putea adauga zeci de nume din diverse domenii. Este o lista generoasa insa ea trebuie atent selectata. Sute de personalitati timisorene au marcat dezvoltarea acestui oras din evul mediu pana in zilele noastre. Am inteles ca exista un plan strategic al Consiliului Local potrivit caruia se gandeste o amenajare urbanistica generala in cativa ani cu monumente de for public. S-a identificat locurile unde pot fi amplasate asemenea monumente busturi, statui reprezentate in marime naturala sau monumente ecvestre. Timisoara este un oras fara statui ecvestre. Trecand peste aceste lucruri, daca Consiliul Local si executivul primariei continua pe aceasta idee si se mentine rigoarea cu care a inceput actiunea, va fi un succes. In fata Parcului Central ar fi bine sa fie amplasat un panou, ecran, infochiosc in care sa se regaseasca imagini si texte in mai multe limbi despre fiecare dintre aceste personalitati.

Stefan Tat, Consiliul Seniorilor Timisoara, comisia memoria colectiva, traditie si estetica a orasului: Doresc sa subliniez ceea ce v-am comunicat si in scris, niste principii de care sa tinem cont. Intr-adevar d-nul academician Hategan a spus foarte bine probleme. Problema este ca unele personalitati care sunt pe lista au deja busturi in orasul nostru. Aceasta alee, daca vrem sa fie reprezentativa pentru noi ar trebui ca reprezentarea busturilor sa fie in ordinea cronologica, in ordinea in care au pasit pe scena istorica a Timisoarei. In acest sens de exemplu bustul lui Corneliu Miklosi aflat in curtea Universitatii de Vest poate fi adus in Parcul Central, pentru ca el trebuie sa isi regaseasca locul aici. Corneliu Miklosi a avut un rol esential in dezvoltarea transportului urban din Timisoara. In afara de acesta, pe aceasta alee noi vedem ca toate busturile sa aiba aceeasi marime. Fiind expuse in ordinea cronologica in care au pasit pe scena istorica a Timisoarei nu se face nici o ierarhizare a lor. Noi am

vedea sa inceapa cu cel care a pus bazele cetatii Carol Robert de Anjou, urmand pe calea istoriei alte personalitati Iancu de Hunedoara, Pavel Chinezu, Claudius Florimund Mercy. Eugeniu de Savoya este intr-adevar important, a condus trupele pentru eliberarea Timisoarei si l-a propus pe Mercy sa fie primul guvernator, dar la atat s-a redus importanta lui. Eu de exemplu nu il vad pe Gheorghe Doja, dar ceilalti il vad ca un luptator. De aceea consultarea noastra si parerile noastre filtrate de catre un grup de specialisti din care sa nu lipsesca istoricii, oamenii de arta si nu in ultimul rand personalitatiile actuale din Timisoara, care demonstreaza prin fapte si care contribuie la realizarea acestui centru, pentru ca vrem nu vrem spiritul nostru al banatenilor se regaseste. Vreau sa subliniez cea ce a vrut sa scoata in evidenta domnul viceprimar, spiritul acesta trebuie sa existe si aceasta alee va demonstra ca acest spirit al nostru nu va muri, ci va merge inainte. Ca atare vreau sa inchei cu o propunere, lista personalitatilor sa ramana deschisa si in perspectiva dezvoltarii ca si urmasii nostru sa isi poata spuna cuvantul in acest sens. Va multumesc

Gheorghe Costa: Nu am studiat lista dar vreau sa propun celor care iubesc Timisoara un nume pentru aceasta lista. Vreau sa vorbesc despre Francesco Grisellini. Francesco Grisellini a fost in Banat in septembrie 1777. Timisoara are o strada Francesco Grisellini. Vreau sa citesc ce a scris dumnealui. Cartea apare in anul 1780 in italiana la Milano si in germana la Viena. Carte este redactata dupa stilul vremii sub forma unor scrisori. Prima traducere in limba romana a acestei valoroase carti s-a facut in anul 1926, dar acum exista si o excelenta editie tradusa si comentata de doctor Constantin Fenesan. Prin carte lui Francesco Grisellini se afirma si se promoveaza pentru prima data vocatia industriei miniere si metalurgiei din Banatul de munte autorul surprinzand pana si metodele tehnologice folosite din acea epoca. Va multumesc.

Matei Carol Ivanciov, profesor: Il propun pe Carol Telbis A fost cel mai longeviv primar al Banatului. Tot ceea e in centru frumos ce s-a cladit in Timisoara s-a facut pe vremea lui Carol Telbis. Timisoara a fost primul oras electrificat in Europa. Tot pe vremea lui Carol Telbis apare si Uzina Electrica, canalizarea pe un singur canal al Begai. In cartea sa la un moment dat raspunde asa „noi am facut inceputul Timisorii, ca oras mare e bun inceput, urmeaza cei care vin dupa noi sa cladeasca si sa il faca in asa fel incat sa fie printre primele orase din zone”. Suntem un oras care merita aceasta alee a personalitatilor. Cand se va stabili textul deasupra placii as dori, ca profesor sa il vad, sa se treaca acolo ceea ce este mai esential. Va multumesc si am increderea ca va fi reprezentat si Carol Telbis pe aceasta Alee a Personalitatilor

Daniel Vichi, scriitor, profesor universitar: Ideea este frumoasa, trebuie incurajata, imbogateste orasul fara indoiala, poate sa atraga turisti, putem afla despre istoria orasului. Abordarea trebuie sa fie

in asa fel incat sa nu ne faca sa ratam din punct de vedere al artelor plastice si al valorii. Cateva principii ar trebui avute in vedere. Este bine ca s-a stabilit un numar de cativa oameni care sunt exigenti din punct de vedere al artelor plastice, este vorba de decanul de la Facultatea de Arte Plastice, cunoscutul critic de arta Ileana Pintilie, Sorina Jecza, Petre Jecza. Discutiile au fost in felul urmator si e bine sa se stie, s-a spus ca este bine sa existe o abordare unitara a soclurilor. O alta problema este cea legata de aglomerare pe aleea centrala, care nu cred ca e bine. Daca reprezentarea busturilor se face in ordine cronologica, lista se inchide, in sensul ca nu mai putem intervenii din punct de vedere istoric. Abordarea de tip tematic ramane o varianta buna, ce asigura o diversitate fata de abordarea cronologica, care e usor funerara. Este extrem de important sa ii ascultam pe sculptori. Daca lucrurile sunt bine facute orasul se va imbogatii. Noi avem o bogatie pe care de multe ori nu o bagam in seama si anume cartierele istorice. Noi o sa facem un proiect cu cartierele istorice, arta lor, mostenirile lor sunt foarte interesante. In Mehala ar putea fi reprezentat Stan Vidrighin. Propunerile sunt diverse si reflecta istoria orasului.

Viceprimar Adrian Orza: Proiectul, dincolo de ideea care a venit dinspre noi, dinspre primarie va fi realizat cu contributia pe domenii a specialistilor. Noi nu vrem sa impunem un anumit lucru, pentru ca tocmai asta s-ar intampla, am rata proiectul si nu vrem sa se intample asa ceva. Vrem sa atingem multiculturalitate, aspect urban, valoare artistica si istorie.

Constantin Stefan Sandu, consilier Comisia de Cultura: Timisoara are nevoie de o astfel de alee. Ce as propune este sa nu ne oprim la un numar foarte exact si fix de personalitati. Aceasta alee sa se poate dezvolta in perspectiva, pentru ca este absolut normal sa incepem cu un numar care poate fi mai mic, mai mare, 20 este o propunere, pot fi 10, pot fi 30. Interesant ar fi ca periodic, anual sa introducem o alta personalitate pe aceasta alee. In fiecare an se va desfasura o dezbatere publica care va reaminti in memoria cetatenilor, personalitatile. Daca luati aceasta lista si faceti un sondaj pe strazile Timisoarei, probabil 90 % dintre cetatenii acestui oras nu vor recunoaste mai mult de 4, 5 nume, ceea ce este extrem de trist.

Viceprimar Adrian Orza: Oamenii cand discuta separat si se intalnesc constata ca gandesc similar. Am vorbit ca nu stabilim un numar, ci facem o lista cat mai larga si in functie de posibilitati in fiecare an o vom extinde.

Constantin Stefan Sandu, consilier Comisia de Cultura: Chiar in preajma Zilei Timisoarei se poate face un eveniment, de exemplu sa se incheie dezbaterea publica pentru o personalitate a carui bust urmeaza sa fie dezvelit anul urmator si sa se dezveleasca bustul pentru care dezbaterea a avut loc in anul precedent.

Dan Rău, seful Observatorului Seismologic din Timisoara: Este o idee laudabila. Cum orice drum incepe cu primul pas, eu cred ca de la inceput ar trebui stabilit un set de criterii dupa care sa se faca departajarea, evaluarea personalitatilor. In primul rand trebuie stabilit de la inceput cand un cetatean poate fi numit personalitate pentru acest oras. Nu in ultimul rand trebuie avut in vedere ce anume a lasat in urma lui pentru acest oras si pentru omenire indirect. Fiecare daca ar veni cu o idee sa completeze aceasta minunata lista si din aceste idei jumatate daca s-ar realiza eu cred ca ar fi un lucru fantastic. Eu fara sa am vreo pretentie as putea sa vin cu cateva idei. In primul rand la intrarea in aceasta alee sa existe o placa de marmura inscriptionata cu un motto, pentru care se poate organiza si un concurs. Exemplu motto „Maretia unui oras nu este data doar de inaltimea si grosimea zidurilor ci de dimensiunea oamenilor care l-au populat de-a lungul timpului”. Este un program deosebit de ambitios dar greu de realizat. Este pacat sa luam busturile din locul unde au fost deja amplasate, dar daca vor fi luate sa fie inlocuite cu copia lor. Intre aceste busturi sa fie amplasate casete luminoase, in care sa fie mentionati cei care nu au posibilitatea sa fie reprezentati prin busturi, cu text cu privire la ce au lasat in urma. Eu l-as propune pe profesorul Ioan Curea, primul rector al Universitatii din Timisoara. As dori sa pun la dispozitie mulajul din ipsos facut de sculptorul Petre Jecza, care ar facilita foarte mult confectionarea bustului din bronz.

Gledoria Stroia, inginer calculatorist: Folosesc aceasta ocazie pentru includerea pe lista a profesorului doctor Alexandru Rogojan, care este parintele invatamantului de calculatoare.

Simion Mosiu, consilier Comisia de Cultura: In vederea unei drepte decizii impreuna cu ceilalti consilieri din Comisia de Cultura, ne-am gandit sa existe cateva criterii mari de impartire a personalitatilor din orasul nostru si cel mai important cred ca este finalizarea acestei actiuni. Drumul pe care il parcurgem pana la finalizarea acestui proiect va fi destul de interesant. Cateva criterii ar fi din punct de vedere: militar, istoric, administrativ, cultural-artistic, stiintific si sportiv. Ar fi nedrept sa inclinam balanta intr-o parte sau alta si cred ca de asta ne-am si adunat aici sa ne spunem punctul de vedere. Consider ca trebuie sa avem personalitati din toate domeniile enumerate. Din punct de vedere artistic, consideram ca aceste lucrari trebuie sa fie realizate de catre Uniunea Artistilor Plastici din Timisoara. Daca am ajuns la acest domeniu sensibil artistic l-as invita pe domnul Calaraseanu sa ne spuna si dansul, din punctul de vedere al artistului, care este parerea, realitatea in viziunea unui artist fata de busturile care vor aparea.

Gheorghe Costea O propun pe Mariana Draghicescu, unul din reperatele de vârful ale muzicii populare din Banat.

Calaraseanu, sculptor, membru al Uniunii Artistilor Plastici din Timisoara: Este important acest proiect, este o decizie istorica. Sa ne uitam putin la ce are Timisoara, ma refer la cateva monumente care sunt deja de 200 de ani, care stau bine si vor sta bine, nu spunem noi ci vorbeste istoria. Sa ne aducem aminte de Piata Libertatii, de Piata Unirii. Cand am auzit prima data ca se face o alee a personalitatilor in Parcul Central am avut o strangere de inima, pentru ca acolo se afla deja o statuie care comemoreaza un trecut destul de intunecat. Ca perspectiva, cand ne uitam la intrarea in parc, capatul aleei se inchide cu monumentul soldatului roman sau sovietic. Este o lucrare care din pacate nu se poate da jos si face parte dintr-un paspartu extrem de negru. Exista locuri inca de foarte mare expresivitate in Timisoara, unde se pot amplasa lucrari. Nu dau la o parte nici aceasta alee, mai ales ca ea poate fi conditionata de un numar de lucrari, nu atat de mare asa cum a fost aproximat. In ceea ce priveste executia tehnica, as dori de cuvinta ca acest lucru sa devina mai puternic cu participarea artistilor, arhitecti, oameni de cultura. Numarul persoanelor propuse este foarte mare, pot sa spun ca ar avea de lucru viitorii sculptori si peste 50 de ani. Un bust nu se poate face peste noapte. Eu as propune sa se faca un fel de schelet cu cateva personalitati, de exemplu 5 personalitati, sa se execute sa vedem cum arata. Inclusiv artistii si lumea Timisoarei trebuie convinsa din cateva busturi care se pun si sa nu tinem cont ca in vara e Ziua Timisoarei sau ca e Ruga Timisoarei. Trebuie sa fim lasati sa lucram in liniste, sa ne preocupe numai acest lucru. Sa nu plecam la drum cu o cantitate, ci cu calitate.

Viceprimar Adrian Orza: Rolul acestei dezbateri era sa avem o lista a personalitatilor timisorene. Dincolo de faptul ca este corect cum spuneti dumneavoastra ca trebuie facuta in etape, lucrul acesta ne este impus de buget si de capacitatea in timp a artistilor pe care ii avem la dispozitie. Lasam toata libertatea artistilor timisoreni sa se manifeste in sensul asta. Noi oferim artistilor plastici, din Uniunea Artistilor Plastici din Timisoara posibilitatea sa realizeze acest proiect, iar opinia publica alaturi de istorici, alaturi de oameni de cultura, din domeniul stiintei, din domeniul artelor sa construiasca aceasta lista. Pe site-ul primariei au votat 1773 de persoane si aici e un castig prin faptul ca acele persoane au citit cv-ul si datele expuse despre aceste persoane. Artisti vor decide cu privire la unitatea artistica precum si asupra modului in care se vor exprima in realizarea acestor lucrari. Noi am contactat academicieni, arhitecti, artisti si prin aceasta dezbatere publica fiecare are posibilitatea sa se exprime. Nu dorim sa fie un proiect rigid, o necesitate doar pur administrativa, nu acest lucru urmarim. Noi tinem cont de toate aceste nuante si aveti dreptate in ceea ce priveste acel monument din Parcul Central. Daca oameni care au legatura cu acest subiect considera ca se poate face in alta parte, se face in alta parte. Obiectivul principal acum este sa definim o lista cu aceste personalitati, dupa care vom trece la partea administrativa de a bugeta in functie de nevoi.

Bugilioan Ioan: Nu sunt de acord cu mutarea busturilor care sunt in prezent in alte locuri. Am observat ca aceasta actiune este o reluare, ceea ce nu a reusit Comitetul Judetean de Cultura. Atunci am vazut macheta in ipsos, erau foarte masive. Toate statuile trebuie sa fie la o scara, si sa evitam aglomerarea parcului. Un oras trebuie sa aiba o estetica. Un monument este oricum bine venit si ma bucur de initiativa, ca a fost reluata.

Viceprimar Adrian Orza: Nici nu s-a pus problema ca vreo statuie sa se mute din alta locatie pe aceasta alee.

Ionel Bungau, consilier Comisia de Cultura: Sunt de acord cu ideile domnului profesor. Ca sa extindem aria am putea sa facem 3, 4 busturi in parcul din Traian, Iosefin. Sa nu le ingramadim pe toate in Parcul Central, sa extindem aria si sa acoperim un spatiu cat mai mare pentru a putea interveni si in alti ani cu cate 2, 3 statui pe an.

Viceprimar Adrian Orza: Ideea asta am mai discutat-o si alta data. Fiecare idee are avantaje si dezavantaje. Reprezentarea celor mai importante personalitati in acelasi loc ar crea o entitate, care ar emana spiritualitate al locului, dar ar avea si un rol educativ. O astfel de reprezentare ar avea un impact mult mai mare.

Simion Mosiu, consilier Comisia de Cultura: Ar trebui sa specificam ca aceasta alee a personalitatilor trebuie amplasata intr-o zona de interes turistic ale orasului. Aleea aceasta nu o facem numai pentru timisoreni. Este foarte important ca personalitatile reprezentate sa fie cunoscute si de oaspetii nostri. Inscriptiunea va fi facuta in mai multe limbi.

Ioan Hategan: academician Academia Romana: Sunt de acord cu domnul consilier Simion Mosiu, trebuie sa poti duce un grup de turisti, in asa fel incat sa fie un acces destul de facil.

Violeta Mihalache, director Directia Comunicare: Am notat sugestiile dumneavoastra. Urmeaza sa parcurgem urmatoorii pasi si speram ca in cateva luni sa putem incepe stadiul fizic al proiectului.
Va multumim.

Director Direcția de Comunicare,
Violeta Mihalache

Șef Birou Relații Publice,
Alina Pintilie

Întocmit,
Diana Virtaci